

พัฒนาการและการกระจายตัวของสวนสนุกในประเทศไทย

The Development of Amusement Parks in Thailand

ณัฐพร โอ้อวด^{1*} และ สุธี อนันต์สุขสมศรี²

Nathaporn O-ourd^{1*} and Sutee Anantsuksomsri²

^{1,2} ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department of Urban and Regional Planning, Faculty of Architecture, Chulalongkorn, Bangkok 10330, Thailand

² หน่วยวิจัยการวิเคราะห์ภูมิภาค เมือง และสิ่งแวดล้อมสร้างสรรค์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Regional, Urban, and Built Environmental Analytics Research Unit, Faculty of Architecture, Chulalongkorn, Bangkok 10330, Thailand

* Corresponding author e-mail: n.nanntp_n@hotmail.com^{1*}, sutee.a@chula.ac.th²

Received 28/2/2020 Revised 14/11/2020 Accepted 23/11/2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอพัฒนาการของธุรกิจสวนสนุกและรูปแบบการกระจุกตัวของที่ตั้งสวนสนุกในประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบัน การศึกษาด้วยการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์ทางภูมิศาสตร์พบว่า สวนสนุกแห่งแรกในประเทศไทยเริ่มกิจการขึ้นใน พ.ศ. 2516 โดยในช่วงทศวรรษแรกของธุรกิจสวนสนุกมีการกระจุกตัวสวนสนุกเฉพาะในเมืองใหญ่ ต่อมาในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ธุรกิจสวนสนุกหลายแห่งประสบปัญหาในการดำเนินธุรกิจทำให้สวนสนุกบางแห่งต้องปิดกิจการลง กระทั่งในช่วง พ.ศ. 2550 ธุรกิจสวนสนุกจึงเริ่มกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง โดยในปัจจุบัน ธุรกิจสวนสนุกมีการกระจายตัวในทุกภูมิภาคทั้งในพื้นที่เมืองหลักและเมืองรอง นอกเหนือจากสวนสนุกประเภทเครื่องเล่นแล้ว ธุรกิจสวนสนุกประเภทสวนน้ำได้เปิดดำเนินการหลายแห่งทั่วประเทศ การศึกษายังพบว่า มีการเกาะกลุ่มกันของธุรกิจสวนสนุกเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์ และชลบุรี โดยมีการเกาะกลุ่มที่หนาแน่นอยู่ในพื้นที่จังหวัดที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยว

คำสำคัญ

สวนสนุก

สวนน้ำ

การเกาะกลุ่ม

Abstract

This article aims to illustrate the development of amusement park business and agglomeration patterns of amusement park locations in Thailand from the past to the present. From literature reviews and geographical analysis, the study finds that the first amusement park in Thailand was established in 1973. In the first decade of the amusement park business, there was a cluster of amusement parks only in big cities. During the 1997 financial crisis, many amusement parks faced problems in business operations, and some of them had to close their businesses. Later, in 2007, the business has recovered. Currently, amusement park businesses are operating in both primary and secondary cities in every region. In addition to amusement parks with mechanical rides, many amusement parks with water play areas (waterparks) have operated their businesses around the country. The study also finds that there are obvious clusters of the amusement park business in the Bangkok Metropolitan Region, Phetchaburi - Prachuap Khiri Khan, and Chonburi. The agglomerations are dense in the provinces with significant tourism.

Keywords

Amusement Park

Waterpark

Agglomeration

1. ที่มา

รายได้จากธุรกิจการท่องเที่ยวทั่วโลกมีมูลค่าประมาณ 4,480 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ใน พ.ศ. 2561 (ค.ศ. 2018) เพิ่มขึ้น 5% จาก พ.ศ. 2560 (ค.ศ. 2017) โดยแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของรายได้จากธุรกิจการท่องเที่ยวสวนสนุกนี้เป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทที่เพิ่มขึ้นของเศรษฐกิจประสบการณ์ (Experience Economy) (Forbes, 2018) รายงานประจำปีของสมาคมสวนสนุกและแหล่งท่องเที่ยวนานาชาติ (International Association of Amusement Parks and Attractions: IAAPA) ระบุว่า แนวโน้มความนิยมของผู้บริโภคในการซื้อประสบการณ์มีสูงกว่าการซื้อสินค้าแสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่ายเงินเพื่อมีประสบการณ์นอกบ้านในการชมภาพยนตร์และการเข้าร่วมชมการแสดงดนตรีสด ซึ่งเป็นปรากฏการณ์เดียวกันกับแนวโน้มของความนิยมของผู้บริโภคที่มาใช้บริการสวนสนุกเพิ่มขึ้น เพราะพวกเขาต้องการประสบการณ์เฉพาะจากสวนสนุกแต่ละแห่ง (IAAPA, 2018)

สวนสนุกเป็นธุรกิจที่สร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อมให้แก่พื้นที่ โดยตัวอย่างของเมืองที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในฐานะศูนย์กลางของการท่องเที่ยวสวนสนุก คือ เมืองออร์แลนโด (Orlando) รัฐฟลอริดา (Florida) ประเทศสหรัฐอเมริกา เมืองนี้เป็นแหล่งรวมของสวนสนุกระดับโลก เช่น ดิสนีย์เวิลด์ (Disney World) ยูนิเวอร์ซัล โอแลนโด (Universal Orlando) และซีเวิลด์ โอแลนโด (SeaWorld Orlando) การรวมตัวกันของสวนสนุกจำนวนมากนี้ทำให้เมืองออร์แลนโดเป็นหนึ่งในเมืองที่นักท่องเที่ยวไปเยือนมากที่สุดในสหรัฐอเมริกา โดยใน พ.ศ. 2561 มีนักท่องเที่ยวมากถึง 75 ล้านคนเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2560 คิดเป็นร้อยละ 4.2 ซึ่งอาจจะเกิดจากอิทธิพลของสวนสนุกระดับโลกเหล่านี้ที่ได้ทยอยเปิดตัวเครื่องเล่นใหม่อย่างต่อเนื่อง (VOA, 2019)

สวนสนุกนั้นถูกปรับปรุงดัดแปลงและพัฒนาตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้บริโภคจนประสบความสำเร็จเป็นธุรกิจหนึ่งด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญในปัจจุบัน โดยธุรกิจสวนสนุกมีจุดเด่นในการให้บริการความบันเทิงจากเครื่องเล่นชนิดต่าง ๆ ที่สร้างทั้งความตื่นเต้นและประสบการณ์แปลกใหม่ให้กับผู้ที่เข้ามาใช้บริการ สวนสนุกสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ในระดับเมืองหรือระดับประเทศนั้นโดยสวนสนุกเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวให้พื้นที่ที่มีความน่าสนใจมากขึ้น

ในประเทศไทย การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลักที่สร้างรายได้จำนวนมากให้กับประเทศ ใน พ.ศ. 2561 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสร้างรายได้มากถึง 2.94 ล้านล้านบาทและมีแนวโน้มของรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Ministry of Tourism and Sports, 2019) ในปัจจุบันกิจกรรมการท่องเที่ยว ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือทางวัฒนธรรมเท่านั้น การท่องเที่ยวในสวนสนุกเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีบทบาทในธุรกิจการท่องเที่ยวมากขึ้น สวนสนุกกลายเป็นอีกจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และมีแนวโน้มของความนิยมที่เพิ่มขึ้นในอนาคตอีกด้วย โดยจำนวนของสวนสนุกเพิ่มขึ้นทั้งในพื้นที่เมืองหลักและกระจายตัวอยู่ในพื้นที่เมืองรอง ดังนั้น ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของธุรกิจสวนสนุกจึงมีความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวทั้งในระดับเมือง จังหวัด และประเทศในอนาคต

งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เป็น 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาพัฒนาการของธุรกิจสวนสนุกในประเทศไทยด้วยวิธีการทบทวนวรรณกรรม และเพื่อศึกษาการกระจายตัวและการกระจุกตัวเชิงพื้นที่ของธุรกิจสวนสนุกในประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์จุดร้อน (Hot Spot Analysis) ด้วยเครื่องมือระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลที่ตั้งของสวนสนุกที่เป็นธุรกิจสวนสนุกที่มีที่ตั้งถาวรที่ชัดเจนจากสมาคมสวนสนุกและสวนพักผ่อนหย่อนใจ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยสวนสนุกที่อยู่ในขอบเขตของการศึกษาประกอบด้วย สวนสนุกทั่วไป (Amusement Park) และสวนสนุกรูปแบบเฉพาะ (Theme Park) เช่น สวนน้ำ สวนสนุกที่มีการตกแต่งที่อยู่ในรูปแบบย้อนยุคหรือรูปแบบอื่น ๆ โดยมีคำถามวิจัยหลัก คือ การพัฒนาการของสวนสนุกในประเทศไทยมีรูปแบบอย่างไร และ การเกาะกลุ่มและการกระจุกตัวเชิงพื้นที่ของสวนสนุกของในประเทศไทยมีลักษณะอย่างไร โดยผลของการศึกษานี้จะสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบในการวางแผนการพัฒนาเมืองและการรองรับการขยายตัวของธุรกิจสวนสนุกที่มีแนวโน้มในการเพิ่มจำนวนขึ้นในอนาคต

2. กำเนิดสวนสนุก

2.1 ต้นกำเนิดของสวนสนุกในโลก

สวนสนุกมีประวัติการเกิดขึ้นมายาวนาน โดยมีการพัฒนาการจากงานรื่นเริงกลายเป็นธุรกิจสวนสนุกใน

ปัจจุบัน สำหรับสวนสนุกแห่งแรกของโลกมีชื่อว่า Dyrehavsbakken หรือ Bakken ถูกสร้างขึ้นใน พ.ศ. 2126 (ค.ศ. 1583) นับเป็นสวนสนุกที่มีอายุมากกว่า 400 ปี ตั้งอยู่ ณ กรุงโคเปนเฮเกน (Copenhagen) ประเทศเดนมาร์ก ในปัจจุบันสวนสนุกแห่งนี้ยังเปิดให้บริการอยู่ โดยไม่มีการเก็บค่าผ่านประตูแต่อย่างใด โดยในสวนสนุกมีเครื่องเล่นยุคเก่าให้ได้เยี่ยมชม เช่น เรือเหาะไม้ที่มีอายุมากกว่า 80 ปี และนอกจากนี้ประเทศเดนมาร์กยังมีสวนสนุกที่เก่าแก่เป็นอันดับสองของโลก คือ สวนสนุก Tivoli ซึ่งอยู่ที่กรุงโคเปนเฮเกน (Copenhagen) เช่นเดียวกัน ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2386 (ค.ศ. 1893) โดยสวนสนุกแห่งนี้ไม่ได้มีแต่เพียงเครื่องเล่นเท่านั้น แต่ยังมี การแสดงโชว์ต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชม โดยสวนสนุก Tivoli ถือเป็นรูปแบบและแรงบันดาลใจให้กับสวนสนุกยุคใหม่ เช่น Disneyland สวนสนุกแห่งนี้ยังคงมีการพัฒนา และปรับปรุงเพื่อเปิดให้บริการมาถึงปัจจุบัน และเป็นสวนสนุกที่ผู้มาเที่ยวสวนสนุกแห่งนี้มากเป็นอันดับ 4 ของยุโรป รองจาก Disneyland Paris, Europa Park Rust และ Efteling (AUDKI, 2014)

แนวคิดของการพัฒนาสวนสนุกได้เริ่มขยายตัวออกไปนอกทวีปยุโรป โดยเริ่มจากเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับศาสนา งานแสดงสินค้าและสวนสาธารณะที่มีการแสดงโชว์ มีการละเล่นและมีสถานที่และกิจกรรมน่าสนใจจนสามารถดึงดูดผู้คนเข้ามาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก เช่น งานแสดงสินค้า Columbian Exhibition ณ เมืองชิคาโก (Chicago) รัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ใน พ.ศ. 2436 (ค.ศ. 1843) เป็นงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเฉลิมฉลองครบรอบ 400 ปี ของการค้นพบทวีปอเมริกาของคริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Britannica, 2019)

โดยงาน Columbian Exhibition เป็นงานในระดับนานาชาติ จึงทำให้มีรูปแบบการจัดงานแบบใหม่ คือ การจัดงานแบบมีรูปแบบ (theme) ซึ่งมีแนวคิดในการจำลองเมือง บรรยากาศ และการแต่งกายจากแต่ละประเทศ เพื่อสร้างความน่าสนใจและต้อนรับผู้มาเยือนจากหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งรูปแบบการจัดงานดังกล่าว กลายเป็นแนวทางในการการพัฒนา รูปแบบของสวนสนุกในเชิงพาณิชย์ในเวลาต่อมา

ในเวลาต่อมา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดการพัฒนาเครื่องเล่นและรูปแบบของสวนสนุกที่สามารถสร้างความตื่นตาตื่นใจและประสบการณ์แปลกใหม่ให้กับผู้เล่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในธุรกิจสวนสนุก ทำให้ธุรกิจสวนสนุกได้รับกระแสตอบรับและเป็นที่น่าสนใจ

ของผู้คนมากขึ้น ต่อมาในยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 ธุรกิจสวนสนุกทั่วโลกได้รับผลกระทบจากสงคราม ความนิยมของผู้คนในการท่องเที่ยวสวนสนุกลดลงอย่างมาก ผลกระทบจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่งผลให้ธุรกิจต้องหยุดดำเนินการ และสวนสนุกหลายแห่งถูกทิ้งร้าง กระทั่งใน พ.ศ. 2498 (ค.ศ. 1955) การเปิดตัวของสวนสนุก Disneyland ได้เริ่มเป็นจุดเปลี่ยนของธุรกิจสวนสนุกทั่วโลก (Sukrakamala, 2018)

สวนสนุก Disneyland แห่งแรกของโลกตั้งอยู่ที่เมืองอานาไฮม์ (Anaheim) รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ก่อตั้งโดย วอลเตอร์ อีเลียส ดิสนีย์ (Walter Elias Disney) ซึ่งเป็นผู้ที่ได้เปลี่ยนทั้งแนวคิด แนวทางดำเนินธุรกิจ และรูปแบบของสวนสนุกยุคใหม่ ทำให้ธุรกิจสวนสนุกได้กลับมามีชีวิตชีวากครั้งจนถึงปัจจุบัน การเปิดตัวของสวนสนุก Disneyland สร้างความแปลกใหม่และตื่นตาตื่นใจให้กับผู้เข้าชม โดยสวนสนุกแห่งนี้ไม่ได้มีเพียงเครื่องเล่นที่ดึงดูดความสนใจ แต่สวนสนุกแห่งนี้ยังสร้างความน่าสนใจโดยการแบ่งพื้นที่ของสวนสนุกออกเป็นหลายรูปแบบ เช่น การแบ่งพื้นที่ของสวนสนุกออกเป็นดินแดนต่าง ๆ ที่หลากหลาย การตั้งตัวการ์ตูนและเรื่องราวของภาพยนตร์ของบริษัท Disney เข้ามาสร้างความน่าสนใจ มีการใช้ชววนพาเหรดและการแสดงโชว์ของตัวละครในเครือบริษัท Disney เช่น มิกกี้เมาส์ (Mickey Mouse) และตัวละครเจ้าหญิง เพื่อสร้างสีสันให้กับสวนสนุก ต่อมาธุรกิจของ Disneyland ไม่ได้มีเพียงในส่วนของสวนสนุกเท่านั้น Disneyland ยังได้ขยายแนวคิดและการลงทุนโดยมีโครงการเพิ่มขึ้น ในรูปแบบสนามกอล์ฟ โรงแรม และ รีสอร์ท (Sukrakamala, 2018)

ธุรกิจสวนสนุกในเครือของ Disneyland ทำให้ธุรกิจสวนสนุกทั่วโลกกลับมามีบทบาทในเศรษฐกิจการท่องเที่ยวอีกครั้ง โดยในปัจจุบันมีสวนสนุกขนาดใหญ่หลายแห่งเกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก เช่น สวนสนุกในเครือ Disneyland ที่มีทั้งหมด 6 แห่งทั่วโลก ได้แก่ (1) Disneyland Resort L.A California USA, (2) Disney World Orlando Florida USA, (3) Tokyo Disneyland Japan, (4) Disneyland Paris France, (5) Hongkong Disneyland และ (6) Disneyland Shanghai China รวมถึงสวนสนุกอื่น ๆ เช่น Europa Park Germany, Lotte World South Korea, Universal Studio, Gardaland Park Italy, Cedar Point USA, Efteling Park Netherlands และ Beto Carrero World Brazil โดยสวนสนุกเหล่านี้ได้กลายเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ในการ

ท่องเที่ยวในประเทศที่ตั้งของสวนสนุกเป็นจำนวนมากศาล (Godfrey, 2019)

2.2 ประเภทของสวนสนุก

ธุรกิจสวนสนุกประกอบด้วยกิจกรรมหลากหลายประเภท ได้แก่ สวนสนุกทั่วไป (Amusement Park), สวนสนุกรูปแบบเฉพาะ (Theme Park), สวนป่า สวนพฤกษชาติและสวนสัตว์, สวนสนุกเคลื่อนที่หรือสวนสนุกแบบงานวัด และสวนสนุกแบบผสมผสาน (Tiensawang, 2010) โดยขอบเขตของการศึกษาสวนสนุกในบทความนี้จำกัดประเภทของสวนสนุกเพียง 2 ประเภท คือ

สวนสนุกทั่วไป (Amusement Park) คือ สถานที่หรือพื้นที่ที่ถูกสร้างมาเพื่อกิจกรรมสนุกสนาน ผาดโผน ตื่นเต้นเร้าใจแก่ผู้ที่เข้ามาใช้บริการ มีเครื่องเล่นหลากหลายชนิดไว้ให้บริการ เช่น รถไฟเหาะตีลังกา ม้าหมุน กิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งมีการจำหน่ายอาหารหรือของที่ระลึกจากสวนสนุกด้วยเช่นกัน โดยสวนสนุกประเภทนี้ถูกจัดอยู่ทั้งกลางแจ้ง และสถานที่ในร่ม เช่น ห้างสรรพสินค้า

สวนสนุกรูปแบบเฉพาะ (Theme Parks) อาจกล่าวได้ว่าสวนสนุกประเภทนี้เป็นสวนสนุกที่ถูกดัดแปลงและพัฒนามาจากสวนสนุกประเภทแรก สวนสนุกรูปแบบเฉพาะ (Theme Parks) นั้นเกิดจากการสร้างสวนสนุกจากที่แปลกใหม่และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยการสร้างบรรยากาศจำลองนั้นขึ้นมาให้น่าสนใจ เช่น รูปแบบผจญภัยในป่า รูปแบบโลกอนาคต รูปแบบของภาพยนตร์ หรือตามรูปแบบ วัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรมอาหรับ วัฒนธรรมจีน ตัวอย่างสวนสนุก เช่น สวนสนุกดิสนีย์แลนด์ (Disneyland) สวนสนุกยูนิเวอร์แซลสตูดิโอ (Universal Studio) (Suansanook Thai, 2017)

3. พัฒนาการของธุรกิจสวนสนุกประเทศไทย

3.1 จุดเริ่มต้นของสวนสนุกในประเทศไทย

งานวัดเป็นกิจกรรมรื่นเริงที่รู้จักกันดีและอยู่คู่คนไทยมาตั้งแต่อดีต โดยวัดเป็นสถานที่ที่มีกิจกรรมและเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งพบปะของผู้คน งานวัดจัดเป็นงานรื่นเริงที่จัดขึ้นในบริเวณวัด มีเครื่องเล่น มีการแสดงเพื่อสร้างความบันเทิง เป็นจุดเริ่มต้นหนึ่งของกิจกรรมที่มุ่งสร้างความรื่นเริงสนุกสนาน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อาทิ ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดประดู่ และพงศาวดารสมัยพระเจ้าปราสาททอง พบว่าตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ได้มี

การจัดงานรื่นเริง งานมหรสพ การออกร้าน และการละเล่นจัดขึ้นในพื้นที่วัด ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะของชุมชน เป็นพื้นที่ที่ผู้คนสามารถรวมตัวและพบเจอกันในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาของชุมชน (Chaladon & Sittamwiyok, 2014)

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 สมเด็จพระยา ตำรงราชานุภาพ มีความประสงค์ให้จัดงานเฉลิมฉลองการอัญเชิญพระเขี้ยวแก้วจำลองเพื่อมาประดิษฐานยังภูเขาทอง ณ วัดสระเกศจึงได้มีงานประจำปีเกิดขึ้นชื่อ งานวัดภูเขาทอง ซึ่งเป็นงานที่ได้รับความนิยมและเป็นที่ยุติที่สุดงานหนึ่งและยังคงมีการจัดงานในปัจจุบัน โดยงานวัดภูเขาทองเป็นงานวัดได้ถูกพัฒนาขึ้นจากเดิม เริ่มมีการออกร้านขายของ มีเครื่องเล่นที่สร้างความสนุกสนานให้บริการกับผู้เที่ยวชมงาน เช่น ม้าหมุน ชิงช้าสวรรค์ รวมถึงมีการละเล่นและการแสดง เช่น หนังกลางแปลง รำวง (Aunjitti, 2010) นอกจากงานภูเขาทองแล้ว ประเทศไทยยังมีงานวัดที่มีชื่อเสียงที่จัดขึ้นในสถานที่เดิมเป็นประจำ เช่น งานพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ, งานนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม, งานวัดเบญจมบพิตร กรุงเทพมหานคร

ในปัจจุบัน งานวัดยังคงมีให้เห็นอยู่โดยเฉพาะในต่างจังหวัด รูปแบบของการละเล่นภายในงานมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย เช่น การจัดงานคอนเสิร์ต รวมถึงเครื่องเล่นในงานวัดยุคใหม่ที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย โดยเครื่องเล่นที่เรารู้จักกันดีของงานวัดในปัจจุบัน คือ ชิงช้าสวรรค์ บ้านผีสิง การแสดงโชว์ของแปลก ม้าหมุน รถบีม เป็นต้น

กิจกรรมรื่นเริงที่เคยเกิดขึ้นในวัดในช่วงเทศกาล ได้มีการขยายกิจกรรมออกไปนอกพื้นที่วัด ไปยังสถานที่อื่นไปเป็นกิจกรรมในรูปแบบที่ถาวร อีกทั้งเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าช่วยทำให้เกิดการพัฒนา รูปแบบของเครื่องเล่น และรูปแบบของกิจกรรม ในรูปแบบของธุรกิจสวนสนุกบนสถานที่ที่ตั้งของกิจการที่ถาวรเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ

3.2 พัฒนาการเกิดสวนสนุกในประเทศไทย

การพัฒนาของเทคโนโลยีและยุคสมัยที่เปลี่ยนไปทำให้ธุรกิจสวนสนุกในประเทศไทยได้ถูกพัฒนาขึ้น โดยสวนสนุกแห่งแรก คือ สวนสนุกแฮปปี้แลนด์ ซึ่งเปิดกิจการใน พ.ศ. 2516 (Mthai, 2014) และใน พ.ศ. 2518 แดนเนรมิตได้เปิดบริการเป็นสวนสนุกแห่งที่สองของประเทศ ต่อมา

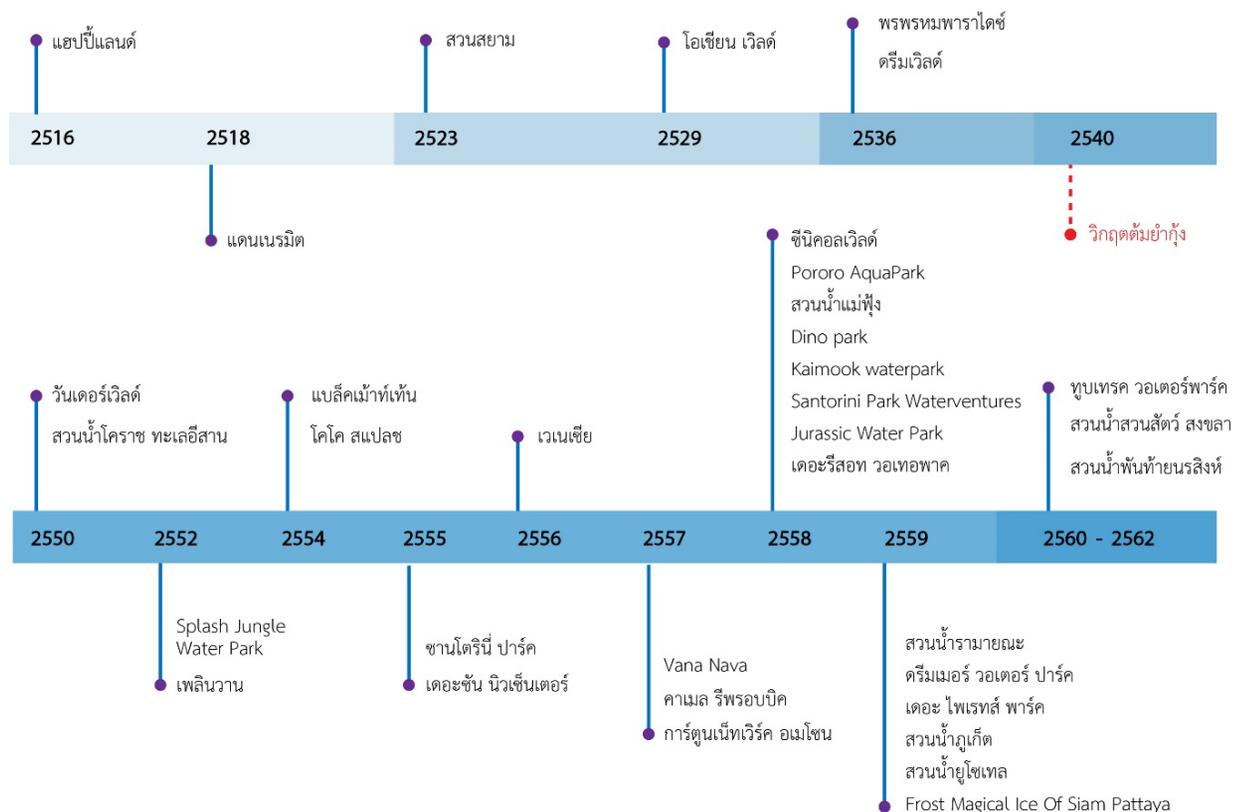
ใน พ.ศ. 2523 สวนสยาม ได้เปิดกิจการขึ้นเป็นสวนน้ำแห่งแรกในประเทศไทย และต่อมายังมีสวนสนุกเปิดให้บริการเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง กระทั่งใน พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ธุรกิจสวนสนุกในประเทศชะลอการพัฒนาและการลงทุน สวนสนุกบางแห่งยังประสบปัญหาทางการเงินจนต้องปิดกิจการ (Suansanook Thai, 2019) ต่อมาเมื่อเศรษฐกิจในประเทศเริ่มฟื้นตัว ในช่วง พ.ศ. 2550 ธุรกิจสวนสนุกในประเทศไทยจึงกลับมามีบทบาทอีกครั้งและถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. 2558 – 2559 เป็นช่วงเวลาที่มีการเกิดขึ้นของสวนสนุกและสวนน้ำจำนวนมาก ในปัจจุบันยังคงมีการเปิดบริการของสวนสนุกแห่งใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (แสดงในรูปที่ 1) ในบทความนี้จะยกตัวอย่างของสวนสนุกเป็นตัวแทนของพัฒนาการของธุรกิจสวนสนุกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ยุคก่อนและยุคหลังวิกฤตเศรษฐกิจ 2540

3.2.1 สวนสนุกยุคก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ 2540

ในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 สวนสนุกที่มีรูปแบบธุรกิจเช่นเดียวกับในต่างประเทศได้เปิดกิจการขึ้นในประเทศไทย โดยสวนสนุกส่วนใหญ่ในยุคนี้มีการกระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานครและชลบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดมีประชากรหนาแน่นและมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นทุนเดิม โดยสวนสนุกในยุคนี้ที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยม ตัวอย่างเช่น

3.2.1.1 แอปป์แลนด์

แอปป์แลนด์ เป็นจุดเริ่มต้นของธุรกิจและการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสวนสนุกในประเทศไทย โดยสวนสนุกแห่งนี้เริ่มขึ้นกิจการเมื่อ พ.ศ. 2516 โดยตั้งอยู่ย่านบางกะปิ กรุงเทพมหานคร นับเป็นสวนสนุกขนาดใหญ่ที่ได้รับความนิยมอย่างมากในยุคนั้น จุดเด่นของสวนสนุกแห่งนี้ คือ ความแปลกใหม่ของเครื่องเล่น และกิจกรรมของธุรกิจสวนสนุกที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประเทศไทย ทำให้สวนสนุกแอปป์แลนด์ได้รับความนิยมอย่างมาก ถึงแม้ว่าที่ตั้งของแอปป์แลนด์อยู่ค่อนข้างอยู่ไกลจากความเจริญของกรุงเทพมหานครในขณะนั้น

ที่มา: ผู้วิจัย, 2020

รูปที่ 1 สวนสนุกแบบ Amusement Park และ Theme Park ในประเทศไทย (Amusement Park And Theme Park In Thailand)

กิจการสวนสนุกแอปปีแลนด์ (รูปที่ 2) ส่งผลให้เกิดการพัฒนาโดยรอบของที่ตั้งสวนสนุก โดยมีการขยายพื้นที่ให้บริการของระบบรถประจำทางไปถึงหน้าสวนสนุก (Weloveoldphoto, 2013) เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่ต้องการไปใช้บริการสนุก เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการมีจำนวนมาก ทำให้การให้บริการเกิดปัญหา โดยเฉพาะเรื่องมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยของเครื่องเล่น ทำให้มีอุบัติเหตุและเหตุการณ์ไม่คาดคิดเกิดขึ้นหลายครั้ง ส่งผลให้เกิดคดีความและการฟ้องร้องจนทำให้เจ้าของธุรกิจตัดสินใจเลิกกิจการและเปลี่ยนรูปแบบของกิจการสวนสนุกไปเป็นการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ สวนสนุกแอปปีแลนด์จึงถูกปิดกิจการใน พ.ศ. 2522 โดยเครื่องเล่นส่วนใหญ่ในสวนสนุกได้ทำการขายให้กับสวนสนุกอื่น และที่ตั้งของแอปปีแลนด์ได้ถูกปรับเปลี่ยนมาเป็นตลาดแอปปีแลนด์ในปัจจุบัน (Sukrakamala, 2018)

ที่มา: Bizprompt, 2018

รูปที่ 2 สวนสนุกแอปปีแลนด์ (Happyland)

3.2.1.2 แดนเนอร์มิต

ใน พ.ศ. 2518 สวนสนุกแดนเนอร์มิตได้เปิดให้บริการขึ้นบริเวณริมถนนพหลโยธิน ใกล้ห้าแยกลาดพร้าว โดยสวนสนุกแดนเนอร์มิตเป็นสวนสนุกรูปแบบใหม่ที่มีเครื่องเล่นที่มีความน่าสนใจและการจัดพื้นที่ในรูปแบบที่มีความแตกต่าง (รูปที่ 3) มีเรื่องราวในจินตนาการเป็นแนวทาง

ทางการออกแบบพื้นที่ เช่น ดินแดนเทพนิยายที่มีปราสาทเจ้าหญิงนิทรา ซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากปราสาทนอยชวานชไตน์ (Neuschwanstein Castle) ในประเทศเยอรมนี มีขบวนพาเหรดที่ได้รับแรงบันดาลใจมาจากสวนสนุก Disneyland การแสดงโชว์สัตว์ กายกรรมและคอนเสิร์ต รวมถึงพิพิธภัณฑ์สัตว์โลกล้านปี อีกทั้งยังมีกิจกรรมที่ผู้เข้าชมสามารถเข้าร่วมสนุก เช่น การจัดประกวดแต่งตัวเจ้าหญิง(The Cloud, 2019) แต่ทว่ากิจการของสวนสนุกแดนเนอร์มิตเปิดดำเนินการบนพื้นที่เช่า เมื่อหมดสัญญาเช่าพื้นที่ 25 ปี เจ้าของกิจการสวนสนุกแดนเนอร์มิตจึงตัดสินใจปิดกิจการสวนสนุกลง เนื่องจากปัญหาราคาค่าเช่าพื้นที่ที่มีราคาแพงขึ้น เนื่องจากที่ตั้งของโครงการกลายเป็นพื้นที่ที่อยู่กลางเมือง การเติบโตของเมืองทำให้ที่ดินมีมูลค่าสูงขึ้นจากเดิมมาก (Trueplookpanya, 2003) ในปัจจุบันพื้นที่ที่ตั้งเดิมของสวนสนุกแดนเนอร์มิตได้เปลี่ยนกิจการเป็นสนามแข่งขันทรถ มอเตอร์สปอร์ต แลนด์ โกลด์การ์ด

ที่มา: travel.mthai, 2015

รูปที่ 3 สวนสนุกแดนเนอร์มิต (Magic Land)

1.3 สวนสยาม

สวนสยามเปิดให้บริการตั้งแต่ พ.ศ. 2523 และยังให้บริการอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยในช่วงแรกสวนสยามให้บริการสวนสนุกประเภทสวนน้ำเป็นหลัก (รูปที่ 4) ซึ่งนับว่าเป็นสวนน้ำแห่งแรกของประเทศไทย เป็นจุดเด่นที่แตกต่างจากสวนสนุกอื่น ๆ โดยสระน้ำในสวนสยามได้รับจัดอันดับเป็นทะเลเทียมที่ใหญ่ที่สุดในโลกจากหนังสือบันทึกสถิติโลกกินเนสส์ (Guinness Book of World Records) ในช่วงเวลาต่อมา สวนสยามได้ให้บริการพื้นที่สวนสนุกที่มีเครื่องเล่นเพิ่มเติม โดยเครื่องเล่นส่วนใหญ่นำมาเปิดให้บริการเป็นเครื่องเล่นที่ซื้อต่อมาจากสวนสนุก

นอกเหนือจากพื้นที่สวนน้ำและเครื่องเล่น สวนสยามยังมีพื้นที่ให้ความรู้ เช่น พื้นที่ของสวนสาระและพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ พื้นที่สำหรับสัมมนาจัดเลี้ยง และค่ายพักแรมสำหรับกิจกรรมการเข้าค่ายลูกเสือ อีกทั้งยังมีการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทที่อยู่อาศัยและ

ห้างสรรพสินค้าในบริเวณโดยรอบของพื้นที่สวนสนุกอีกด้วย (Posttoday, 2015) ในปัจจุบันสวนสยามได้เปลี่ยนชื่อเป็น Siam Amazing Park โดยใน พ.ศ. 2561 สวนสนุก Siam Amazing Park มีรายได้ 378.9 ล้านบาท (Longtunman, 2019) สวนสยามถูกจัดอันดับให้เป็น 1 ใน 12 สวนสนุกที่ดีที่สุดของเอเชียจากนิตยสาร Forbes ใน พ.ศ. 2553, 2555 และ 2560 อีกด้วย (Siamamazingpark, 2019)

ที่มา: clipmass.com, 2015

รูปที่ 4 สวนสยาม พ.ศ. 2523 (Siam Amazing Park In 1980)

สวนสยามเป็นสวนสนุกในยุคแรกเริ่มของสวนสนุกไทยที่ยังคงธุรกิจมาได้ในปัจจุบัน เนื่องจากมีการพัฒนาความทันสมัย การดูแลรักษา และปรับปรุงเครื่องเล่น อีกทั้งผู้พัฒนาโครงการยังเป็นเจ้าของที่ดินที่ตั้งของสวนสยามทำให้สวนสยามจึงไม่ต้องเผชิญกับปัญหาค่าเช่าที่ดินราคาแพงเหมือนแฮปปี้แลนด์และแดนเนรมิต ซึ่งเป็นหนึ่งในเหตุผลสำคัญที่ทำให้สวนสยามเป็นสวนสนุกที่ยังสามารถดำเนินกิจการต่อได้จนถึงปัจจุบัน รูปที่ 5 แสดงที่ตั้งของสวนสยามในปัจจุบัน

3.2.1.4 โอเชียนเวิลด์

โอเชียนเวิลด์ มีที่ตั้งอยู่ที่บริเวณหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี เปิดให้บริการเมื่อ พ.ศ. 2529 โดยสวนสนุกแห่งนี้เป็นส่วนประกอบของสวนน้ำที่ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นแห่งแรกของประเทศไทย โดยมีจุดเด่นที่เป็นสวนน้ำที่มีที่ตั้งอยู่ติดชายทะเล นอกจากกิจกรรมสวนน้ำและสวนสนุกแล้ว โอเชียนเวิลด์ยังมีความกิจกรรมสร้างความบันเทิงอื่น ๆ เช่น การแสดงโชว์ และการผสมผสานกิจกรรมความบันเทิงอื่น ๆ ร่วมกับกิจกรรมสวนน้ำ กระทั่ง พ.ศ. 2534 สวนน้ำโอเชียนเวิลด์ได้ถูกปิดกิจการลง เนื่องจากเจ้าของโครงการต้องการพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ในปัจจุบันพื้นที่ที่ตั้งเดิมของโอเชียนเวิลด์ถูกเปลี่ยนเป็นโรงแรมเดอะไฮด์ รีสอร์ท บางแสน (Namboonsri, 1983) (รูปที่ 6)

ที่มา: Google Earth Pro, 2020

รูปที่ 5 ที่ตั้งของสวนสยามในปัจจุบัน (The Location of Siam Amazing Park)

ที่มา: homwlandchonburi.com, 2020

รูปที่ 6 สวนน้ำโอเชียนเวิลด์ (Ocean world)

3.2.1.5 สวนสนุกพรพรหมพาราไดซ์

พรพรหมพาราไดซ์ ตั้งอยู่ที่ถนนเชียงใหม่ – หางดง จังหวัดเชียงใหม่ นับเป็นสวนสนุกประเภทสวนน้ำแห่งที่ 2 ที่เปิดให้บริการนอกเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยพรพรหมพาราไดซ์เป็นการพัฒนาโครงการภายใต้กิจกรรมหลายรูปแบบ ทั้งสวนน้ำ สวนสนุก สวนสุขภาพ สถานปฏิบัติธรรมและสนามกอล์ฟ โดยโครงการเริ่มก่อสร้างประมาณ พ.ศ. 2534 และเปิดให้บริการใน พ.ศ. 2536 ซึ่งได้รับกระแสตอบรับและเป็นที่ยอมรับของคนเชียงใหม่ในขณะนั้น แต่เนื่องจากเกิดปัญหาในการบริหารจัดการภายในโครงการ และวิกฤตเศรษฐกิจในช่วง พ.ศ. 2540 ทำให้สวนสนุกพรพรหมพาราไดซ์ได้รับผลกระทบและปิดกิจการลง (Wongnai, 2017)

3.2.1.6 สวนสนุกดรีมเวิลด์

สวนสนุกดรีมเวิลด์ เปิดตัวเมื่อ พ.ศ. 2536 ตั้งอยู่บริเวณถนนสายรังสิต-นครนายก และยังคงเปิดบริการอยู่จนถึงปัจจุบัน สวนสนุกดรีมเวิลด์มีการแบ่งพื้นที่ของสวนสนุกออกเป็นโซนต่าง ๆ เช่น ดรีมเวิลด์พลาซ่า ดรีมการ์เด้น แฟนตาซีแลนด์ และแอดเวนเจอร์แลนด์ มีกิจกรรมขบวนพาเหรดของตัวละคร (mascot) และตัวการ์ตูนที่ถูกออกแบบโดยสวนสนุกเอง (รูปที่ 7)

ที่มา: dreamworld.co.th, 2020

รูปที่ 7 สวนสนุกดรีมเวิลด์ (Dreamworld)

ที่มา: Google Earth Pro, 2020

รูปที่ 8 ที่ตั้งของสวนสนุกดรีมเวิลด์ในปัจจุบัน (The Location of Dreamworld)

สวนสนุกดรีมเวิลด์เป็นสวนสนุกที่เปิดให้บริการภายใต้การบริหารงานของผู้บริหารที่เคยบริหารสวนสนุกแดนเนรมิต โดยจุดเริ่มต้นของธุรกิจสวนสนุกดรีมเวิลด์เป็นการเตรียมการเพื่อรองรับการปิดตัวของสวนสนุกแดนเนรมิต โดยในปัจจุบันสวนสนุกดรีมเวิลด์เป็นสวนสนุกเปิดที่ทำรายมากเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศไทย โดยมีรายได้ต่อปีเฉลี่ย 300 – 400 ล้านบาทต่อปี (Longtunman, 2017) รูปที่ 8 แสดงที่ตั้งของสวนสนุกดรีมเวิลด์ในปัจจุบัน

3.2.2 สวนสนุกยุคหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540

วิกฤตทางเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ส่งผลต่อธุรกิจสวนสนุกทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในแง่ของการเงิน การลงทุน และการบริหารธุรกิจ รวมถึงการลดลงของความต้องการในการท่องเที่ยวของประชาชนในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ธุรกิจสวนสนุกในประเทศไทยประสบปัญหาในการดำเนินงาน ส่งผลให้สวนสนุกบางแห่งต้องปิดกิจการ กระทั่ง พ.ศ. 2550 เมื่อเศรษฐกิจในประเทศดีขึ้น ธุรกิจสวนสนุกจึงเริ่มกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง และมีการพัฒนาการให้บริการ ทั้งในด้านของรูปแบบการจัดการพื้นที่ สวนสนุกและความทันสมัยของเครื่องเล่น ธุรกิจสวนสนุกได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดสวนสนุกหลากหลายแห่งในหลายพื้นที่ ธุรกิจมีการกระจายตัวออกสู่ทุกภูมิภาคในประเทศนอกเหนือจากเมืองขนาดใหญ่ โดยสวนสนุกที่เป็นรู้จักและได้รับความนิยม ยุคหลังวิกฤตเศรษฐกิจมีตัวอย่างเช่น

3.2.2.1 สวนน้ำการ์ตูนเน็ตเวิร์ค

สวนน้ำ Cartoon Network (รูปที่ 9) เปิดให้บริการใน พ.ศ. 2557 ตั้งอยู่ในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยสวนน้ำ Cartoon Network เป็นสวนน้ำที่ได้รับลิขสิทธิ์ของการ์ตูนเน็ตเวิร์ค (Cartoon Network) และถูกสร้างภายใต้แนวคิดของบรรยากาศในป่าเมซอน อีกทั้งความเข้มข้นของภาพลักษณ์ของแบรนด์ Cartoon Network ช่วยส่งเสริมให้สวนน้ำแห่งนี้มีความน่าสนใจ โดยมีตัวการ์ตูนที่เป็นที่รู้จักกันดีของทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เป็นจุดเด่นและดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการแสดงโชว์และการเดินขบวนพาเหรด รวมถึงการแบ่งแยกโซนของสวนน้ำออกเป็นหลายกิจกรรม โดยในปัจจุบันสวนน้ำแห่งนี้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดชลบุรี (Traveloka, 2018) รูปที่ 10 แสดงที่ตั้งของสวนน้ำ Cartoon Network ในปัจจุบัน

ที่มา: thrillophilia.com, 2020

รูปที่ 9 สวนน้ำ Cartoon Network AMAZONE (Cartoon Network AMAZONE)

ที่มา: Google Earth Pro, 2020

รูปที่ 10 ที่ตั้งของสวนน้ำ Cartoon Network ในปัจจุบัน (The Location of Cartoon Network AMAZONE)

3.2.2.2 สวนน้ำวานานาวา

สวนน้ำวานานาวา เปิดให้บริการใน พ.ศ 2557 ตั้งอยู่ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (รูปที่ 11) โดยสวนน้ำแห่งนี้ถูกพัฒนาขึ้นภายใต้รูปแบบ “วอร์เตอร์จังเกิ้ล สายน้ำในป่าใหญ่” โดยสวนน้ำวานานาวามีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ มีเครื่องเล่นหลากหลายชนิด ภายในสวนน้ำมีร้านค้า ร้านอาหาร ห้องรับรองและกิจกรรมอื่น ๆ ให้บริการ นอกจากนี้ สวนน้ำวานานาวาเป็นสวนน้ำที่มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกับโรงแรมฮอลิเดย์อิน หัวหิน โดยเป็นโครงการที่มีแผนการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงการในรูปแบบผสมผสานหรือมิกซ์ยูส (mixed-use) เป็นโครงการผสมผสานการท่องเที่ยว ภายในโครงการมีการรวมสถานที่ทั้งส่วนของสวนน้ำ คอนโดมิเนียม และโรงแรมไว้ด้วยกัน โดยมีจุดประสงค์ให้พื้นที่สวนน้ำแห่งนี้เป็นจุดหมายปลายทางของการพักผ่อนและแหล่งรวมความบันเทิงครบวงจรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างชาติในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (Khaosod Online, 2017) รูปที่ 12 แสดงที่ตั้งของสวนน้ำวานานาวาในปัจจุบัน

ที่มา: travel.mthai, 2014

รูปที่ 11 สวนน้ำวานานาวา (Vana Nava Water Jungle)

3.2.2.3 สวนน้ำรามายณะ

สวนน้ำรามายณะ เปิดให้บริการใน พ.ศ 2559 ตั้งอยู่บนเนื้อที่ประมาณ 100 ไร่ ในเมืองพญา จังหวัดชลบุรี (รูปที่ 13) เป็นสวนน้ำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยในปัจจุบัน และยังเป็นสวนน้ำขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย เป็นโครงการสวนน้ำที่มีการลงทุนในโครงการมากกว่า 1,700 ล้านบาท

ที่มา: Google Earth Pro, 2020

รูปที่ 12 ที่ตั้งของสวนน้ำวานานาวาในปัจจุบัน (The Location of Vana Nava Water Jungle)

โดยสวนน้ำรามายณะถูกออกแบบภายใต้รูปแบบของความเป็นไทย โดยการใช้วรรณคดีมาเป็นรูปแบบหลักในการออกแบบ ซึ่งเป็นจุดเด่นและข้อแตกต่างจากสวนน้ำแห่งอื่น สร้างความน่าสนใจและความแปลกใหม่ให้กับธุรกิจ นอกจากนี้สวนน้ำยังมีเครื่องเล่นจำนวนมากที่น่าสนใจและแปลกใหม่ และมีพื้นที่กิจกรรมนันทนาการอื่น ๆ เช่น พื้นที่จำลองรูปแบบตลาดน้ำ และกิจกรรมเล่นกับช้าง โดยใน พ.ศ. 2561 สวนน้ำรามายณะ มีรายได้ประมาณ 280 ล้านบาท (Marketeeronline, 2019) รูปที่ 14 แสดงที่ตั้งของสวนน้ำรามายณะในปัจจุบัน

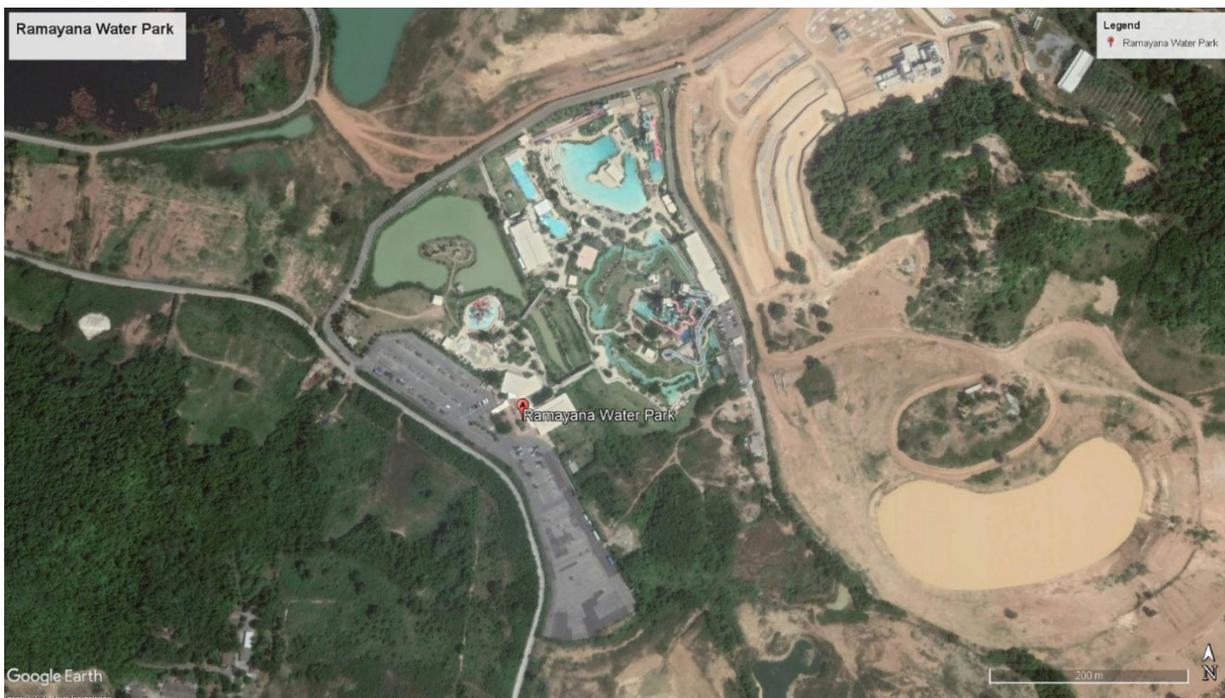

ที่มา : klook.com, 2020

รูปที่ 13 สวนน้ำรามายณะ (Ramayanapark)

3.2.2.4 ดรีมเมอร์ วอเตอร์ ปาร์ค

สวนน้ำดรีมเมอร์ วอเตอร์ ปาร์ค เปิดให้บริการใน พ.ศ 2559 มีที่ตั้งอยู่ในอำเภอศรีประจักษ์ จังหวัดสระแก้ว (รูปที่ 15) นับเป็นสวนน้ำแห่งแรกของประเทศไทยที่ตั้งอยู่ในบริเวณเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ที่ตั้งของสวนน้ำมีระยะทางห่างจากตลาดโรงเกลือประมาณ 3 กิโลเมตร โดยสวนน้ำแห่งนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของผู้คนในจังหวัดสระแก้วและเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น กัมพูชา เวียดนาม รวมถึงคนในจังหวัดอื่น ๆ ที่สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว การลงทุนสวนน้ำแห่งนี้มุ่งหวังที่จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดสระแก้ว นอกเหนือจากตลาดโรงเกลือสามารถดึงดูดทั้งนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้าน รูปที่ 16 แสดงที่ตั้งของสวนน้ำดรีมเมอร์ วอเตอร์ ปาร์ค ในปัจจุบัน (Thairath, 2016)

ที่มา: Google Earth Pro, 2020

รูปที่ 14 ที่ตั้งของสวนน้ำรามายณะในปัจจุบัน (The Location of Ramayanapark)

ที่มา: dreamerwaterpark.com, 2020

รูปที่ 15 สวนสนุกดรีมเมอร์ วอเตอร์ พาร์ค (Dreamer Water Park)

4. การกระจายตัวของสวนสนุกในประเทศไทย

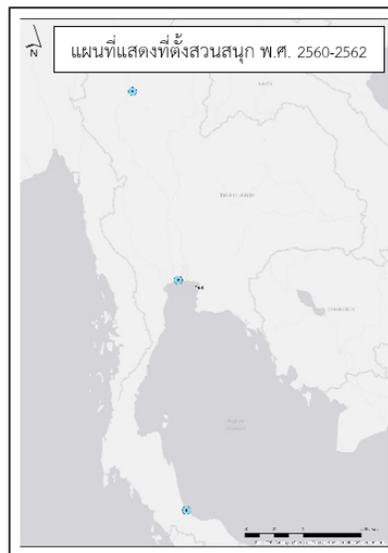
ข้อมูลของที่ตั้งสวนสนุกที่ใช้ในงานวิจัยนี้ เป็นข้อมูลจากสมาคมสวนสนุกและสวนพักผ่อนหย่อนใจ และข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2516 มีสวนสนุกในประเทศไทยเปิดให้บริการทั้งหมด 34 แห่ง มีสวนสนุกที่ปิดบริการไปแล้ว 6 แห่ง โดยเป็นสวนสนุกที่เปิดให้บริการในช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ สวนสนุกแฮปปี้แลนด์ สวนสนุกแดนเนรมิต สวนสนุกโอเชียนเวิลด์ และสวนสนุกพรหมพาราไดซ์ และเป็นสวนสนุกที่เปิดให้บริการในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ สวนสนุกวันเดอร์เวิลด์ และสวนสนุก Jurassic Water Park โดยในปัจจุบัน ในประเทศไทยมีสวนสนุกที่เปิดให้บริการทั้งหมด 28 แห่ง

รูปที่ 17 แสดงการกระจายตัวของสวนสนุก ตั้งแต่ พ.ศ. 2510 ถึง พ.ศ. 2562 โดยในช่วง พ.ศ. 2510 – 2539 ซึ่งเป็นช่วงแรกของการเปิดให้บริการของธุรกิจสวนสนุกในประเทศไทย มีสวนสนุกเปิดให้บริการโดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและเมืองขนาดใหญ่ เช่น ชลบุรี และ เชียงใหม่ เท่านั้น ในช่วง พ.ศ. 2540 – 2549 จากฐานข้อมูลสมาคมสวนสนุกและสวนพักผ่อนหย่อนใจและข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่าในช่วงทศวรรษนี้ไม่มีธุรกิจสวนสนุกแห่งใหม่เปิดให้บริการในประเทศไทย ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากวิกฤติเศรษฐกิจ ธุรกิจสวนสนุกหยุดชะงักในการเพิ่มจำนวนและสวนสนุกหลายแห่งต้องปิดกิจการ ต่อมาภายหลังวิกฤติ ในช่วง พ.ศ. 2550 – 2560 ธุรกิจสวนสนุกในประเทศไทยกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง ธุรกิจสวนสนุกเริ่มมีการขยายตัวออกไปสู่จังหวัดและภูมิภาคอื่น ๆ นอกเหนือจากกรุงเทพมหานคร โดยในช่วงแรกของการฟื้นตัวของธุรกิจ สวนสนุกมักเปิดบริการในเมืองที่มีชื่อเสียงเรื่องการท่องเที่ยว เช่น กรุงเทพมหานคร ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี เพชรบุรี ในปัจจุบัน ธุรกิจสวนสนุกมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นนอกเหนือจากเมืองท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้น สู่เมืองรองหรือจังหวัดอื่น ๆ เช่น กาญจนบุรี อุตรธานี สระแก้ว โดยธุรกิจสวนสนุกเปิดบริการขึ้นในเมืองรองเหล่านี้มีจุดประสงค์ในการรองรับผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้อยู่อาศัยในพื้นที่หรือนักท่องเที่ยวที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โดยรอบ แสดงให้เห็นถึงการเข้ามาจับตลาดในชีวิตรของสวนสนุกในฐานะของแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในพื้นที่นอกเหนือจากบทบาทหลักทางการท่องเที่ยวในระดับประเทศ

ที่มา: Google Earth Pro, 2020

รูปที่ 16 ที่ตั้งของสวนน้ำดรีมเมอร์ วอเตอร์ พาร์ค ในปัจจุบัน (The Location of Dreamer Water Park)

รูปที่ 17 แผนที่การกระจายตัวของสวนสนุก พ.ศ. 2510 - 2562 (Map of Distribution of Amusement Parks 1967 - 2019)

ที่มา: ผู้วิจัย, 2020

5. การวิเคราะห์การเกาะกลุ่ม (Cluster Analysis)

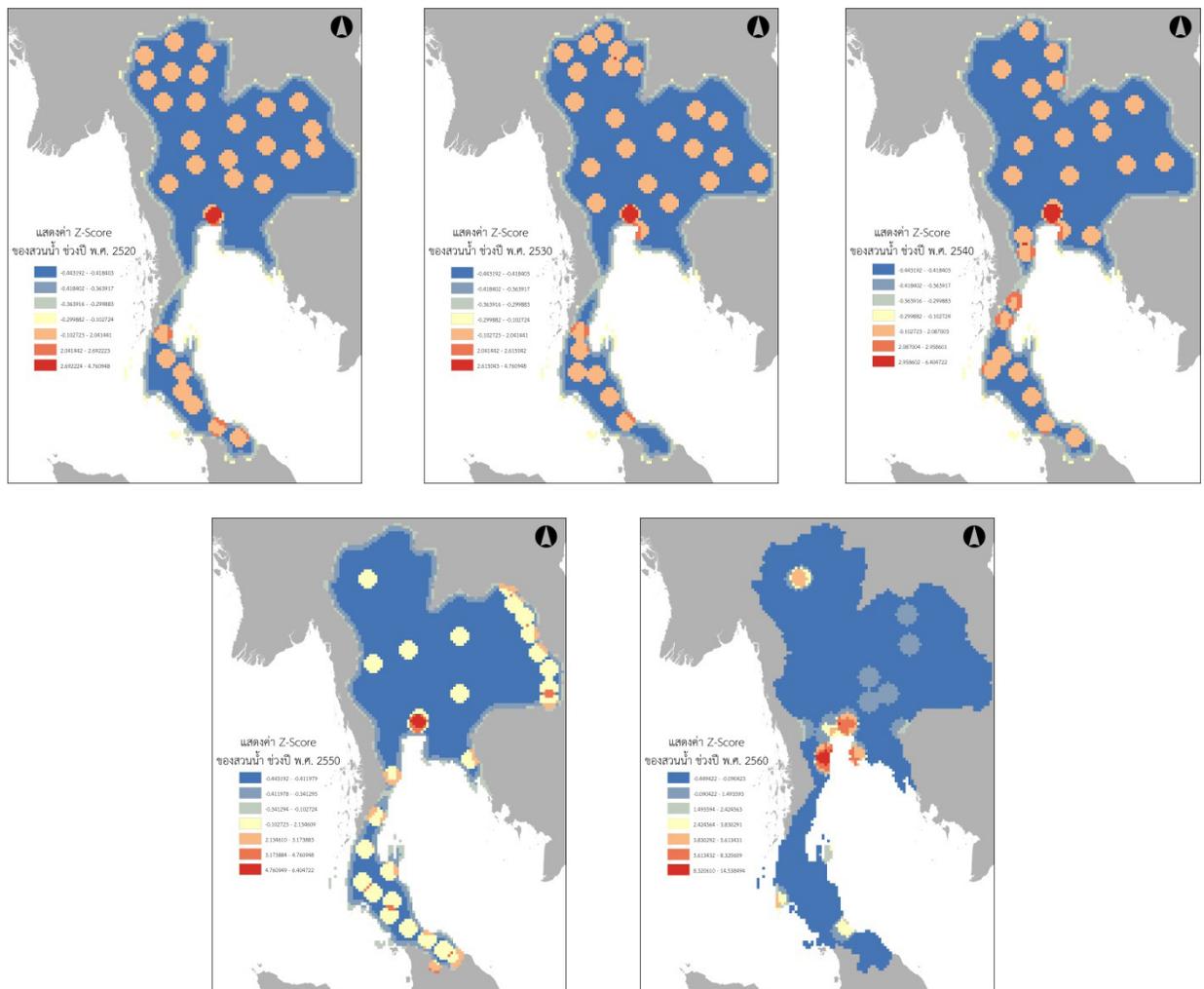
การวิเคราะห์จุดร้อน (Hot Spot Analysis) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์เชิงพื้นที่และการสร้างแผนที่ที่สามารถระบุการเกาะกลุ่มของปรากฏการณ์เชิงพื้นที่ โดยปรากฏการณ์เชิงพื้นที่ที่จะถูกนำเสนอในรูปแบบของจุดบนแผนที่โดย จุดร้อน (Hot Spot) อาจหมายถึงพื้นที่ที่มีการเกาะกลุ่มของปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในกรณีที่เกิดปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นแบบสุ่ม (Sawangsri, 2012) เทคนิคการวิเคราะห์จุดร้อนนี้ นอกเหนือจากการประเมินความหนาแน่นของจุดปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ในพื้นที่ศึกษาแล้ว ยังสามารถใช้ในการวัดขอบเขตของปฏิสัมพันธ์ของจุดปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบของปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์อีกด้วย (Chakravorty, 1995) จากความก้าวหน้าของโปรแกรมทางระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information Systems: GIS) โดย

เฉพาะในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา การวิเคราะห์จุดร้อน (Hot Spot Analysis) จึงมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นในการวิเคราะห์เชิงพื้นที่ ทั้งในด้านการวางแผนภาคและเมือง สาธารณสุข อาชีววิทยา และการจัดการสิ่งแวดล้อม

วิธีการวิเคราะห์รูปแบบเชิงพื้นที่และการค้นหาจุดร้อนมีอยู่หลายวิธี เช่น การหาค่าความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ (Spatial Autocorrelation) และการวิเคราะห์การเกาะกลุ่ม (Cluster Analysis) โดยวิธีการวิเคราะห์เหล่านี้จะทำการคำนวณค่าสถิติของการเกาะกลุ่มในระดับของพื้นที่เฉพาะ (Local Level) ในโปรแกรม ArcGIS มีเครื่องมือที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์จุดร้อนด้วยการคำนวณค่าสถิติ Getis-Ord G_i^* ที่ประกอบไปด้วยค่า z-score ที่เป็นคะแนนมาตรฐานในการเปรียบเทียบ* และค่า p-values ที่แสดงโอกาสการพบความแตกต่างในสมมติฐานบนความไม่แตกต่างของการเกาะกลุ่มเชิงพื้นที่ว่ามีสูงหรือต่ำ*

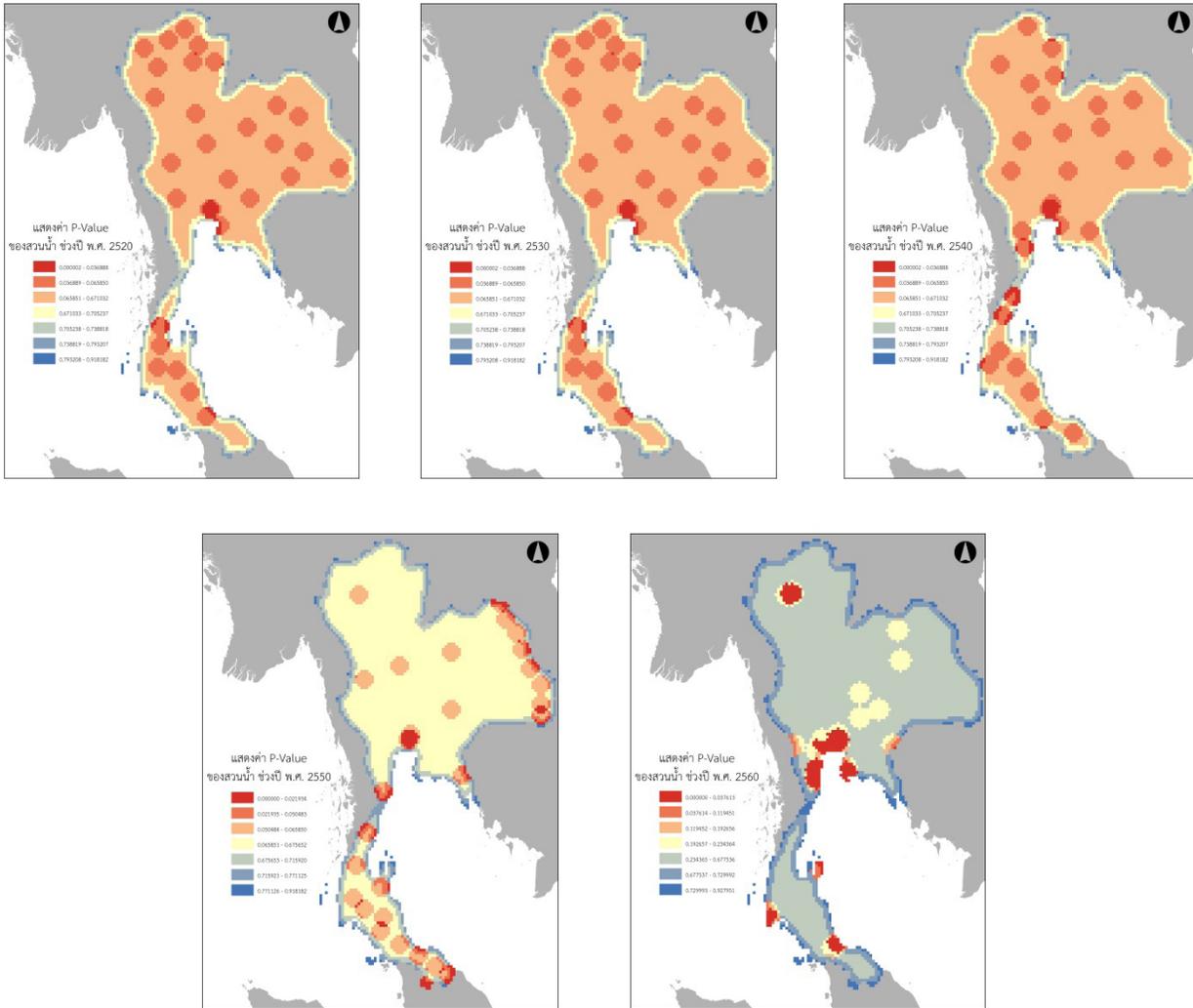
* ผลลัพธ์การคำนวณ ค่า z-score (รูปที่ 18)

** ผลลัพธ์การคำนวณ ค่า p-values (รูปที่ 19)

รูปที่ 18 ผลลัพธ์การคำนวณ ค่า z-score (Result of z-score calculation)

ที่มา: ผู้วิจัย, 2020

รูปที่ 19 ผลลัพธ์การคำนวณ ค่า p-values (Result of p-values calculation)

ที่มา: ผู้วิจัย, 2020

ในการทำงานของเครื่องมือนี้ แต่ละจุดของปรากฏการณ์ภายใต้บริบทของพื้นที่เดียวกัน (neighbor) จะถูกตรวจสอบ จุดของปรากฏการณ์ที่ถือว่าเป็นจุดร้อนจะเป็นจุดที่มีค่าที่ต้องการศึกษาสูงล้นไปด้วยจุดอื่น ๆ ที่มีค่าที่ต้องการศึกษาสูงด้วย หลังจากนั้นจะมีการคำนวณความแตกต่างของผลรวมของค่าที่ต้องการศึกษาของจุดภายในพื้นที่เดียวกันเปรียบเทียบกับผลรวมที่จะเกิดขึ้นในกรณีที่เกิดขึ้นแบบสุ่ม (Random Chance) เพื่อการหาค่า z-score และค่า p-values (Sánchez-Martín, Rengifo-Gallego & Blas-Morato, 2019) โดยการคำนวณของโปรแกรมอ้างอิงจากสมการ (ESRI, 2019) ดังนี้

$$G_i^* = \frac{\sum_{j=1}^n w_{ij}w_j - \bar{X} \sum_{j=1}^n w_{ij}}{S \sqrt{\frac{n \sum_{j=1}^n w_{ij}^2 - (\sum_{j=1}^n w_{ij})^2}{n-1}}}$$

โดย G_i^* คือ ค่า z-score เป็นค่ามาตรฐานสำหรับเปรียบเทียบการเกาะกลุ่ม

i คือ ค่าของตัวแปรที่ต้องการการศึกษา

j คือ ตำแหน่งเชิงพื้นที่ที่ตัวแปรที่ต้องการการศึกษา

w_{ij} คือ ค่าถ่วงน้ำหนักของค่า i, j

\bar{X} คือ เมตริกซ์ของค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ต้องการศึกษา

S คือ เมตริกซ์ของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ต้องการการศึกษา

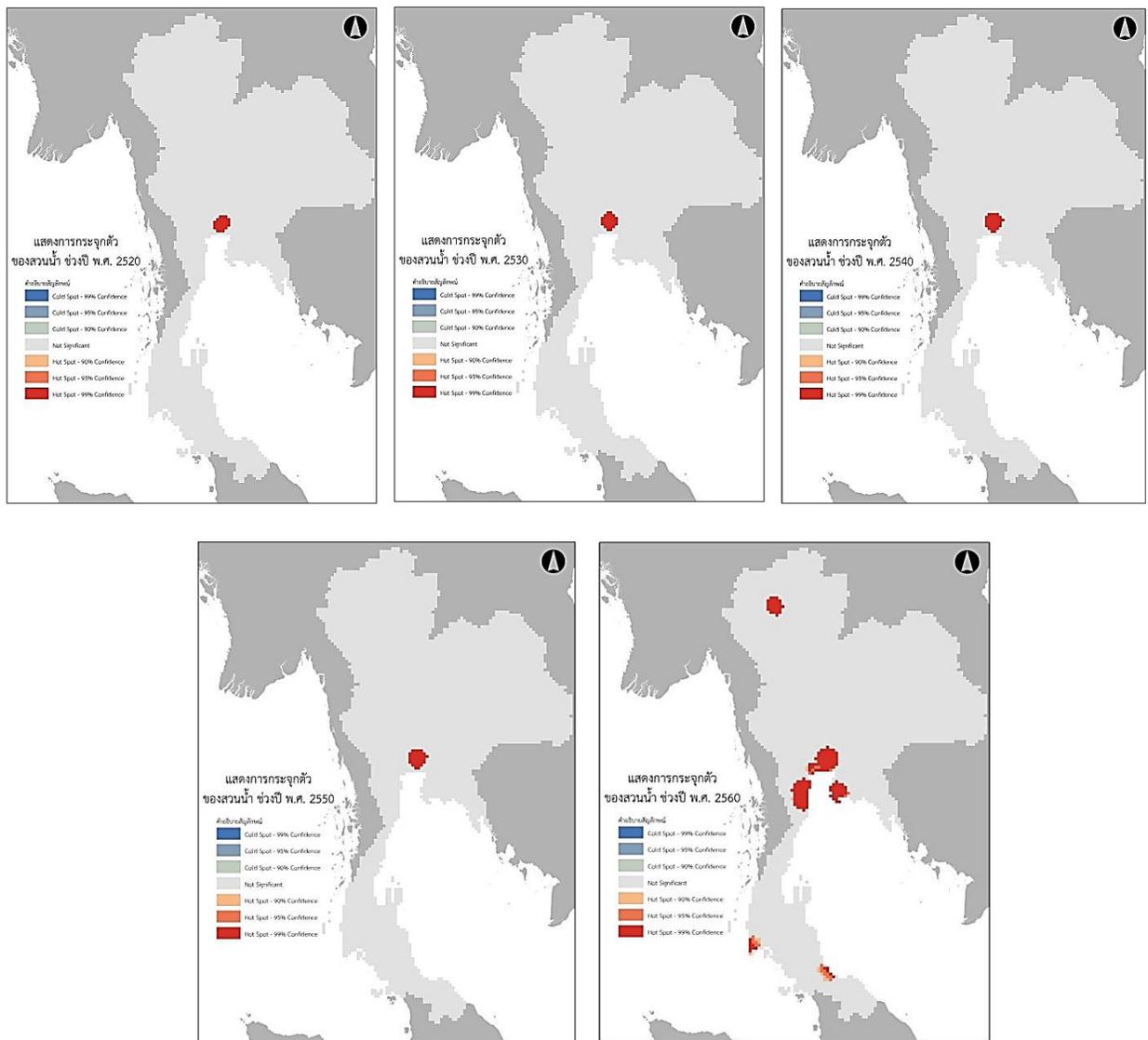
n คือ จำนวนจุดปรากฏการณ์ทั้งหมด

โดย x_j คือ ค่าที่กำหนดของตำแหน่งเชิงพื้นที่ j

5. การเกาะกลุ่มของสวนสนุกในประเทศไทย

ในการวิเคราะห์จุดร้อนเพื่อการคำนวณหาความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ของที่ตั้งสวนสนุก เป็นการคำนวณหาพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของสวนสนุก โดยนำเสนอออกมาในรูปแบบแผนที่แสดงการรวมตัวกันของที่ตั้งสวนสนุก โดยข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลที่ตั้งในสวนสนุก ใน พ.ศ. 2520, 2530, 2540, 2550, และ 2560 ทั้งหมด 34 แห่ง ซึ่งเป็นข้อมูลที่ตั้งสวนสนุกที่ยังเปิดให้บริการและสวนสนุกที่ปิดบริการแล้ว ผลลัพธ์ของการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงที่ตั้งของสวนสนุกมีรูปแบบการเกาะกลุ่มกัน (Clustered Pattern) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ Spatial Statistics Tools ในโปรแกรม ArcGIS

จากรูปที่ 20 ในภาพรวมของการวิเคราะห์จุดร้อนจะเห็นว่า สวนสนุกที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงแรกมักมีที่ตั้งอยู่ในเมืองขนาดใหญ่ ต่อมาเมื่อการท่องเที่ยวสวนสนุกได้รับความนิยมมากขึ้น สวนสนุกจึงเริ่มมีการขยายตัวออกไปสู่เมืองรอง โดยในปัจจุบันจำนวนของสวนสนุกในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมีที่ตั้งกระจายตัวอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ แต่การเกิดขึ้นของสวนสนุกในประเทศไทยยังมีรูปแบบการกระจุกตัวที่เป็นการเกาะกลุ่มอยู่ในจังหวัดที่มีชื่อเสียงเรื่องการท่องเที่ยวและส่วนมากมีรูปแบบของการเกิดขึ้นของสวนสนุกตามโครงสร้างพื้นฐานหรือตามถนนสายหลักของประเทศไทย

รูปที่ 20 การวิเคราะห์ Hot Spot Analysis ของสวนสนุกในประเทศไทย (Hot Spot Analysis of Amusement Parks in Thailand)

ที่มา: ผู้วิจัย, 2020

ผลการศึกษาพบว่า การเกาะกลุ่ม (cluster) ของสวนสนุกในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2520 จนถึงใน พ.ศ. 2550 มีการเกาะกลุ่มอยู่เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่หลังจาก พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา สวนสนุกในประเทศไทยเริ่มมีการกระจายตัวสู่จังหวัดอื่น ๆ มากขึ้นใน พ.ศ. 2560 สวนสนุกเริ่มมีการเกาะกลุ่มอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก และภาคเหนือ โดยที่ตั้งของสวนสนุกมีการกระจุกตัวอยู่ในเมืองท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี เพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์ (หัวหิน-ชะอำ) โดยจังหวัดเหล่านี้มีค่าการเกาะกลุ่มสูงที่ระดับความเชื่อมั่น 99% อีกทั้งยังมีการเกาะกลุ่มในพื้นที่ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ - ลำปาง และในภาคใต้ ได้แก่ ในจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดสงขลา

จากจำนวนสวนสนุกที่เคยเปิดให้บริการในประเทศไทยมีทั้งหมด 34 แห่ง เมื่อพิจารณาในระดับจังหวัด พบว่ากลุ่มจังหวัดเพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์ (หัวหิน-ชะอำ) มีสวนสนุกจำนวน 7 แห่ง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนสวนสนุกเกาะกลุ่มมากที่สุด โดยสวนสนุกตั้งอยู่ในอำเภอชะอำ 4 แห่ง และในอำเภอหัวหิน 3 แห่ง ได้แก่ เฟลินวาน, Black Mountain, The vanezia, Camel Republic, Vana Nava, Santorini Park และ Santorini Park Waterventures

กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นพื้นที่แรกของการเปิดกิจการธุรกิจสวนสนุก เคยมีสวนสนุกเปิดให้บริการทั้งหมด 4 แห่ง เป็นสวนสนุกที่ปิดกิจการไปแล้ว 2 แห่ง ได้แก่ แอปบีแลนด์และแดนเนรมิต และเป็นสวนสนุกที่ยังคงเปิดให้บริการอยู่จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ Siam Amazing Park และ Dream World

จังหวัดชลบุรี มีสวนสนุกจำนวนรวม 3 แห่ง เป็นสวนสนุกที่ปิดกิจการแล้ว 1 แห่ง ได้แก่ โอเชียนเวิลด์ และเป็นสวนสนุกที่ยังคงเปิดให้บริการจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สวนน้ำรามายณะ Frost Magical, Ice of Siam, และ Cartoon Network Amazone

ในภาคเหนือมีการเกาะกลุ่มของสวนสนุกในจังหวัดเชียงใหม่-ลำปาง 3 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นที่ตั้งของสวนสนุก 2 แห่ง โดยเป็นสวนสนุกที่ปิดกิจการไปแล้ว 1 แห่ง คือ พรพรหมพาราไดซ์ และสวนสนุกที่ยังคงเปิดให้บริการอีกหนึ่งแห่ง คือ Tube Trek Water Park และในพื้นที่จังหวัดลำปาง มีสวนสนุกที่เป็นสวนน้ำ 1 แห่ง คือ The Sun New Center

ในภาคใต้มีการเกาะกลุ่มของสวนสนุกอยู่ใน 2 พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดสงขลาและจังหวัดภูเก็ต โดยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตเป็นที่ตั้งของสวนสนุกจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ Splash

JungleWater Park และ สวนน้ำภูเก็ต นอกจากนั้นยังมีสวนสนุกที่ยังเปิดให้บริการในพื้นที่จังหวัดสงขลาอีกจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ สวนน้ำสวนสัตว์สงขลา และ The Pirates Park Hatyai ซึ่งสองแห่งเป็นสวนสนุกประเภทสวนน้ำ

6. สรุป

ในช่วง 50 ปี ที่ผ่านมา สวนสนุกได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นพื้นที่สำหรับกิจกรรมนันทนาการในประเทศไทย โดยเป็นพื้นที่เพื่อการพักผ่อนและท่องเที่ยวของประชาชน สวนสนุกแอปบีแลนด์เป็นสวนสนุกแห่งแรกที่เปิดให้บริการใน พ.ศ. 2516 โดยในช่วง 10 ปีแรกของธุรกิจสวนสนุกในประเทศไทย ธุรกิจสวนสนุกเปิดให้บริการในพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น ต่อมาใน พ.ศ. 2529 สวนน้ำโอเชียนเวิลด์ได้เปิดให้บริการที่จังหวัดชลบุรี นับเป็นสวนสนุกที่ตั้งอยู่นอกพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นแห่งแรก และต่อมาใน พ.ศ. 2536 สวนสนุกพรพรหมพาราไดซ์ได้เปิดให้บริการครั้งแรกในหัวเมืองต่างจังหวัด ในจังหวัดเชียงใหม่ สะท้อนถึงความนิยมของประชาชนในการใช้บริการสวนสนุกในช่วงเวลานั้น แค่ว่าใน พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจ โดยธุรกิจสวนสนุกเป็นธุรกิจหนึ่งที่ได้รับผลกระทบอย่างมากทั้งทางตรงและทางอ้อม สวนสนุกหลายแห่งได้ปิดกิจการลงในช่วงเวลานั้น จนกระทั่งในช่วงทศวรรษที่ 2550 ธุรกิจสวนสนุกจึงกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง

ในปัจจุบันสวนสนุกให้เปิดบริการในพื้นที่หลายแห่งทั่วประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดที่มีบทบาททางการท่องเที่ยวสูง เช่น กรุงเทพมหานคร ชลบุรี เพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์ (หัวหิน-ชะอำ) โดยการเกาะกลุ่มของสวนสนุกเหล่านี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการเกาะกลุ่มของธุรกิจ (Business Agglomeration) โดยเป็นการเปิดกิจการตามแนวของโครงสร้างพื้นฐานของประเทศตามแนวนอนหลัก

จากความนิยมในการใช้บริการธุรกิจสวนสนุกในประเทศไทยของประชาชนทำให้สวนสนุกถูกพัฒนาแบบให้มีค่าน่าสนใจมากขึ้น โดยในปัจจุบัน รูปแบบในการให้บริการของสวนสนุกและกิจกรรมภายในสวนสนุกอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากเครื่องเล่น ที่สามารถดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยว นอกจากรูปแบบการให้บริการที่ตั้งของธุรกิจสวนสนุกเริ่มกระจายตัวออกไปในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ การใช้ประโยชน์ที่ดินของสวนสนุกและ

กิจกรรมอื่น ๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ต่อชุมชนโดยรอบ ทั้งในด้านการใช้ทรัพยากร โดยเฉพาะทรัพยากรน้ำในพื้นที่ที่เป็นสวนสนุก ประเภทสวนน้ำ ขยะที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของสวนสนุกและที่เกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยว และผลกระทบจากการจราจรของผู้ที่เข้ามาใช้บริการสวนสนุกโดยเฉพาะในช่วงเทศกาลที่ก่อให้เกิดปัญหาจราจร รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การจ้างงาน ค่าครองชีพ รายรับและรายจ่ายของประชาชนในพื้นที่

ความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของธุรกิจสวนสนุกในพื้นที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการวางแผนภูมิภาคและเมืองให้สอดคล้องกับรูปแบบของการพัฒนาเศรษฐกิจของเมือง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการเกาะกลุ่มสูงของสวนสนุก เช่น อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่มีการเกิดขึ้นของสวนสนุกประเภทสวนน้ำ ที่เป็นธุรกิจที่ใช้ทรัพยากรน้ำเป็นจำนวนมาก อาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม รวมถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาเรื่องผลกระทบของการเกิดขึ้นของสวนสนุกจึงเป็นเรื่องที่ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจสวนสนุกในอนาคต

References

- AUDKI. (2014). *Tivoli*. Retrieved April 24, 2020 from <https://pk5510101234.wordpress.com/2014/09/09/%E0%B8%AA%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%AA%E0%B8%99%E0%B8%B8%E0%B8%81%E0%B8%97%E0%B8%B4%E0%B8%A7%E0%B9%82%E0%B8%A7%E0%B8%A5%E0%B8%B5-tivoli/>
- Aunjitti, D. (2010). *Temple fair*. Retrieved January 20, 2020 from http://www.uniserv.buu.ac.th/forum2/topic.asp?TOPIC_ID=4464
- Britannica. (2019). *World's Columbian Expositionfair, Chicago, Illinois [1893]*. Retrieved April 24, 2020 from <https://www.britannica.com/event/Worlds-Columbian-Exposition>
- Chakravorty, S. (1995). *Identifying Crime Clusters: The Spatial Principles*. Middle States Geographer, 28, 53–58. Retrieved from https://msaag.aag.org/wp-content/uploads/2013/04/7_Chakravorty.pdf
- Chaladon, O., & Sittamwiwok. (2014). *The starting point that leads to the story of "Thai temple fair"*. [Video file]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=pTxPclK6lqc>
- ESRI. (2019). *How Hot Spot Analysis (Getis-Ord Gi*) works*. Retrieved April 23, 2020 from <https://pro.arcgis.com/en/pro-app/tool-reference/spatial-statistics/h-how-hot-spot-analysis-getis-ord-gi-spatial-stati.htm>
- Forbes. (2018). *Experience Economy' Boosts Theme Park Spending To A Record \$45 Billion*. Retrieved April 24, 2020 from <https://www.forbes.com/sites/csylt/2018/11/04/experience-economy-boosts-theme-park-spending-to-a-record-45-billion/?sh=65706a829e43>
- Godfrey, K. (2019). *LINE UP The world's most popular theme parks – but you may be surprised by how few you know, The Sun*. Retrieved June 2, 2019 from <https://www.thesun.co.uk/travel/9193727/mostpopular-theme-parks-world/>
- IAAPA. (2018). *Global Theme and Amusement Park Outlook 2018-2022*. Retrieved November 15, 2019 from <https://www.iaapa.org/research-resources/IAAPA-Global-Theme-and-Amusement-Park-Outlook-2018-through-2022>
- Khaosod Online. (2017). *Proud group initiative mix-use travel project at Vana Nava Hua-Hin with a total investment of more than 4,000 million*. Retrieved November 10, 2019 from https://www.khaosod.co.th/economics/news_624416

- Longtunman. (2017). *Thai theme parks are having a nightmare*. Retrieved November 12, 2019 from <https://www.longtunman.com/2919>
- Longtunman. (2019). *Case Study: Siam Amazing Park Rebran*. Retrieved April 24, 2020 from <https://www.longtunman.com/18392>
- Marketeeronline. (2019). *Why most water parks To sell well only for the first year*. Retrieved October 29, 2019 from <https://marketeeronline.co/archives/105482>
- Ministry of Tourism and Sports. (2019). *Tourism Economic Review*. Retrieved from https://www.mots.go.th/download/article/article_20191025094442.pdf
- Mthai. (2014). Retracing Happyland, the first amusement park in Thailand. Retrieved April 24, 2020 from <https://travel.trueid.net/detail/y990zvLgBmy>
- Namboonsri, B. (1983). "Ocean World" a new variant who extends life BREAK EVEN "Suan Siam"? Retrieved April 24, 2020 from <http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=9206ger.com/news/details.aspx?id=9206>
- Posttoday. (2015). *Siam Park, a world of unforgettable fun*. Retrieved April 24, 2020 from <https://www.posttoday.com/life/travel/408127>
- Sánchez-Martín, J. -M., Rengifo-Gallego, J. -I., & Blas-Morato, R. (2019). Hot Spot Analysis versus Cluster and Outlier Analysis: An Enquiry into the Grouping of Rural Accommodation in Extremadura (Spain). *ISPRS International Journal of Geo-Information*, 8(176), 1-27. DOI: 10.3390/ijgi80401.
- Sawangsi, K. (2012). Situation analysis The severity of the occurrence of the event; Peaceful in the southern border provinces of Thailand with geographic information system (Doctoral Dissertation). Mahanakorn University of Technology, Bangkok. Retrieved from <https://www.msit.mut.ac.th>
- Siamamazingpark. (2019). *Siam Amazing Park information*. Retrieved November 12, 2019 from <https://www.siamamazingpark.com/about-milestone>
- Suansanook Thai. (2017). *Amusement Park / Theme Park How are they different?*. Retrieved from https://web.facebook.com/SuansanookTH/?_rdc=1&_rdr
- Suansanook Thai. (2019). *Roller Coaster version 2 (1st track adjustment)*. Retrieved from https://web.facebook.com/SuansanookTH/?_rdc=1&_rdr
- Sukrakamala, P. (2018). *MEASURES FOR THE CONSUMER PROTECTION AGAINST POTENTIALLY DANGEROUS SERVICE OF AMUSEMENT RIDES (Doctoral Dissertation)*. Sripatum University, Bangkok. Retrieved from <http://dspace.spu.ac.th>
- Thairath. (2016). *It's open! The first water park in Sa Kaeo! Invested over 500 million*. Retrieved November 10, 2019 from <https://www.thairath.co.th/content/603582>
- The Cloud. (2020). *Extremely fun to travel to the magicland*. Retrieved October 20, 2019 from <https://readthecloud.co/magic-land-bangkok>
- Tiensasawang, J. (2010). *Document for Teaching Course (91465) Agricultural Tourism Management*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Traveloka. (2018). *30 attractions in Chonburi Confirm that it is beautiful and takes good pictures*. Retrieved April 14, 2020 from <https://blog.traveloka.com/th/local-attraction/chonburi-must-go/>
- Trueplookpanya. (2003). *28 May 2000 The amusement park "Magic Land" has officially closed down*. Retrieved April 24, 2020 from <https://www.trueplookpanya.com/blog/content/58956/-blog-timhis-tim->
- VOA. (2019). Still Most Visited Place, Orlando Had 75 Million Visitors in 2018. Retrieved April 24, 2020 from <https://www.voanews.com/usa/still-most-visited-place-orlando-had-75-million-visitors-2018>

- Weloveoldphoto. (2013). *Happyland ... the first theme park in Thailand*. Retrieved from https://web.facebook.com/weloveoldphoto/photos/?tab=album&album_id=505250799519502&_rdc=1&_rd
- Wongnai. (2017). *Do you remember '90s teenagers in Chiang Mai?*. Retrieved April 24, 2020 from <https://www.wongnai.com/articles/memories-90-cm>